

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Mediefrihet är extremhögerns största fiende

Rapeli, Lauri

Published in:
Västra Nyland

Published: 18/08/2023

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Rapeli, L. (2023). Mediefrihet är extremhögerns största fiende. *Västra Nyland*, 18.
<https://www.vastranyland.fi/artikel/a81579b8-6440-5763-8dfe-580a3255cce2>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Mediefrihet är extremhögerns största fiende

Det är ingen tillfällighet att en kraftig expansion av dagstidningar, förbättring av folkets utbildningsnivå och en demokratisering av samhällen skedde samtidigt i stora delar av västvärlden från och med tidiga 1800-talet. En kritisk bevakning av makthavarna samt mer utbredd läskunnighet ökade vanliga människors självförtroende. De började kräva deltaganderätt i samhället.

De fria mediernas kritiska position som en garanti för demokratinns överlevnad är bekant för alla demokratiforskare. När mediefriheten försvagas, drabbas demokratin. När mediefriheten ökar, förstärks även andra aspekter av demokratin. Kopplingen är tydlig, både i ett historiskt perspektiv, samt i analyser av moderna stater.

Den politiska extremhögern tycks känna till detta. Överallt i världen, där högerextrema partier varit framgångsrika i demokratiska val, har de attackerat mediefriheten. Det har skett både genom retorik och juridiska åtgärder, när högerextrema har haft plats i regeringen. I Europa är Ungern det mest uppenbara exemplet. Där har det styrande partiet Fidesz så gott som hela massmedian under sin kontroll genom nära band till ägarna av mediebolagen. Demokratiskt valda ledare i till exempel Indien, Serbien, USA och Israel har under de senaste åren gjort aggressiva försök att begränsa mediernas friheter att rapportera om vad som pågår i samhället.

Mediefriheten kan skadas också utan formell makt. Högerextrema politiker anklagar journalister för lögn och svartmålar dem som samhällets fiender. Politikernas uttalanden är dock inte bara retorik, utan uppmanar till konkreta handlingar. Twitter och tangentbord har blivit farliga vapen, som leder till självcensur bland journalister. Det är tungt att vara föremål för hat, även om det bara handlar om ord i en digital verklighet. Det är lättare att hålla tyst.

Journalister skriver ofta negativt om politiker, även hos oss. Ibland går de för långt, om inte juridiskt så i alla fall med tanke på vad som är nyttigt ur ett samhällsperspektiv. Mediefrihet betyder inte att man kan skriva osanningar. Även journalister ska hållas ansvariga, om de gör fel.

Men de gör inte fel när de avslöjar sådana saker om politikernas bakgrund, som har relevans för deras trovärdighet och lämplighet som beslutsfattare. Därför var det oroväckande att partiledningen i sannfinländarnas partimöte skapade laganda genom att anklaga medierna för häxjakt. Att vissa sannfinländare hamnade i blåsten för sina grovt rasistiska skrivelser och kopplingar till nazister var inte mediernas fel. Det är sådan information som medierna bör lyfta fram. Den inhemska median skulle behandla politiker från alla partier på samma sätt, om de gjort sig skyldiga till liknande uttalanden.

Det är oroväckande, att problemet för sannfinländarna inte är själva rasismen, utan det att den granskas i media. Partimötets uttalade budskap var att det är medierna, inte sannfinländarna, som gjort misstag. Samma stridsrop har redan hörts på många håll i den demokratiska världen, med destruktiva konsekvenser för demokratin.

Lauri Rapeli

Forskningschef

Åbo Akademi